

SLOVENSKI NAROD.

Prispevek vsakega dne, razen nedelje in praznikov, ter velja po pošti prejeman za avstro-ugarske denarje za vsa leta 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 3 K 50 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vsa leta 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 3 K. Kdor hodi sam po ulici, velja za celo leto 26 K, za pol leta 13 K; za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 3 K 50 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vplačilne naročnine se ne osira. — Za enkratno plačilo se od petersburškega pet-krak po 12 h, če se osnanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je na Vegovo ulico št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabilo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla konec meseca naročnina, prosimo, da jo ob pravem času ponovijo, da pošiljanje ne preneha in da dobijo vse številke.

SLOVENSKI NAROD

Velja za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . K 22.— | Četrta leta . . . K 5:50
Pol leta . . . „ 11.— | En mesec . . . „ 1:90

Pošiljanje na dom se računa za vse leto 2 K.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . K 25.— | Četrta leta . . . K 6:50
Pol leta . . . „ 13.— | En mesec . . . „ 2:30

Naročba se lahko z vsakim dnevom skratko se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

List se ustavlja 10. dan po poteku naročnine brez ozira vsakemu, kdor ne vpošlje iste ob pravem času.

Upravnštvo „Slovenskega Naroda“.

Slučaj Bratuša.

Kakor smo že poročali, je 17. t. m. senat okrožnega sodišča v Mariboru proglasil v tajni seji neveljavnim obsojdo porotnega sodišča z dne 11. rožnika 1901, s katero sta bila obsojena Fran Bratuša radi umora svoje hčerke Ivane v smrt na vešalih, njegova žena Marija pa zaradi so-krivde pri umoru na tri leta težke ječe. Cesar je nato Bratuša pomilostil v došmrtno ječo. Ta slučaj ni samo sam na sebi zanimiv, ker se je tako senzacionalno pričel, kakor tudi končal, ampak je tudi veleznačilen, ker nam v bengalični luči osvetljuje prečudne pravosodne razmere na Štajerskem.

Prepričani smo namreč, da se je tak slučaj Bratuša mogel zgoditi le vsled tega, ker niso bili sodniki, ki so imeli preiskavo v rokah, dovolj večji obtoženčevega jezika, oziroma se niso potrudili, da bi se začasa ugotovili v ta izvanredni kriminalni

slučaj, dasi so jih razne važne okolnosti naravnost izzivale, da bi temeljito in natanko proučili in pretehtali celo zadevo.

Zakonska Bratuša sta bila viničarja v Majšpergu pri Ptujski gori. Imela sta sina Franja in hčerko Ivano. O velikonoči leta 1900 je zažgala Ivana nedaleč od hiše stoječ kostanj, in ker se je bala kazni, je zbežala od doma. Ker se dlje časa ni vrnila, je oče to naznanil orožnikom, da bi jo poiskali; toda vsa poizvedovanja so bila zaman.

Nekoliko mesecev kasneje so našli v bližini Spielfelda truplo neznanega dekleta, o kateri se je sodelo, da je umrla vsled lakote. Bratuša je to čital v časopisih in se je takoj odpravil v Spielfeld, meneč, da so našli njegovo ubeglo hčerko. Bratuša je res po obleki agnosiral, da je bilo ono mrtvo truplo — truplo njegove hčerke Ivane. Pozneje pa se je nedvomno dokazalo, da je ona v Spielfeldu najdena mrtva deklica hčerka neke Holo, katera je umor svoje hčerke priznala in bila tudi zbog tega obsojena. Ker o ubegli Ivani le ni bilo sledu, se je jelo sumiti, da je morda Bratuša tudi svojo hčerko umoril in da je agnosiral v Spielfeldu umorjeno Holo za svojo hčer samo zbog tega, da bi od sebe odvrnil vsak sum. Orožništvo ga je res prišlo; ko se je pa uvela hišna preiskava pri Bratuši, je našla sodnijska komisija v neki skrinji krvavo dekleško obleko. Nato je Bratuša pri zaslišanju v občinskem uradu baje izpovedal, da je svojo hčerko umoril, s pomočjo svoje žene v peči spekel in pojedel. Druge podrobnosti so znane. Bratuša je tudi pri obravnavi ostal pri tej svoji prvotni izpovedbi in sodišče mu je verjelo to tembolj, ker so sodnijski izvedenci proglasili kosti, ki so se našle v peči zakonskih Bratuša, za človeške.

Ako trezno in resno premotrimo vse dogodke in jih preiščemo na njih verjetnost, moramo priti do prepi-

čanja, da je bil sodnik, ki je vodil preiskavo v zadevi Bratuša, docela nesposoben in malomaren, zakaj prezrl je najvažnejše okolnosti popolnoma, ki bi takoj dale preiskavi drugo smer.

Vsak razumen človek bi vendar na prvi mah videl, da Bratuša ni pri pravi pameti. Četudi je sam pripovedoval, da je svojo hčerko umoril, jo spekel in snedel, je bila to tako gorostasna in neverjetna trditev, ki docela zadostuje, da bi se navedenec nemudoma dal preiskati glede na njegovo duševno stanje. Dvom o njegovi duševni normalnosti pa bi se moral še tembolj povečati, ko je Bratuša pripovedoval, da je čital razne »indijanske povesti«, v katerih se je govorilo o ljudožrcih, in da je spominjajoč se na te povesti jedel človeško meso, ker se je v teh knjigah trdilo, da je tako meso zelo dobro in sladko. Za Boga svetega, ali ne bo smatral vsakdo človeka, ki govori tako, kompletnim norcem?! Pravimo, da bi vsak pameten človek takoj vedel, da ima opraviti z umobolnim, samo gospod preiskovalni sodnik se ni mogel popeti do tega edino pravičnega in utemeljenega naziranja! In kako je to mogoče?

No, če pomislimo, da je bil preiskovalni sodnik — kurzovec, bomo si pač lahko tolmačili, zakaj se je v tem slučaju napravilo toliko neverjetnih — »kozlov«. Človek, ki ne ume dovolj slovenski, se ne more razgovarjati niti s kmetom, še manj pa da bi mu prodrl v dušo in izpoznal njegovo umovanje in čustvovanje. Sodniku mora biti to mogoče! Natanko mora poznati značaj ljudstva, o katerem mu je soditi, poznati mora njegove šege in navede, njegova svojstva in njegove posebnosti v najrazličnejših položajih življenja. Sodnik, ki je dober poznavatelj naroda, med katerim deluje, bo tudi iz psiholoških opazovanj obtoženca lahko sklepal na njegovo dejanje in nehanje. Preiskovalni sodnik seveda tega ni

mogel storiti, ker slovenščine ne zna v toliki meri, kakor bi bilo potrebno in ker tudi ne pozna ljudstva.

Sicer pa, kdo je nam porok, da ni morda Bratuša one grozovitosti sprva pripovedoval v šali, saj vemo, kako šegav je včasih naše ljudstvo tudi v položajih, ki bi zahtevali absolutne resnosti, in modri preiskovalni sodnik ni razumel, da ga Bratuša, svest si svoje nedolžnosti, vodi za nos, ampak je z zadovoljstvom pograbil to dragoceno priznanje in je izbral toli rafinirano, da je končno celo obdolženca samega sugestivnim potom preveril o resničnosti one bajke.

Ne moremo sicer kontrolirati, kako se vjemajo prve izpovedbe Fr. Bratuša z onimi pri preiskovalnem sodniku in pri glavni obravnavi, vendar pa lahko odkrito izjavimo, da resno dvomimo o tem, da bi bili zapisniki, katere je sestavil obtoženčevega jezika nevesč preiskovalni sodnik, verodostojni. Kdo ve, kako je izpovedal Bratuša v slovenskem jeziku in kako se je ta izpoved prevela na nemško?

Bratuša je bil torej obsojen na podlagi svoje lastne izpovedi, toda obsojen je bil s posebnim ozirom na to, da sta tudi zdravniška izvedenca konstatirala, da so ožgane kosti, katere so našli v Bratuševi peči, človeške kosti. Kakor pa je znano, se je sedaj izkazalo, da so bile one kosti, ki so se preje smatrali kot »corpus delicti«, — svinjske kosti. Kako sta jih mogla izvedenca kot take spoznati? Sigurno se nista niti malo potrudila, da bi stvar temeljito proučila, ampak kalkulirala sta tako: Bratuša je svojo hčerko spekel v peči in jo pojedel, v tej peči so se našle kosti — ergo so te kosti človeške.

Priznati se mora, da je taka sodba zelo komoda, vestna pa ni. Zato pa se taki izvedenci ali popolni ignoranti, ki ne ločijo človeških kosti od svinjskih kosti, ali

pa brezbrizni in nevestni. V vsakem slučaju pa nista več sposobna za odgovorno službo sodnijskih zdravniških izvedencev. In ti dve zdravniški kapaciteti sta Nemci! Radovedni smo, kak šunder bi nastal v celi javnosti in v nemškem taboru, ako bi bila ta dva slučajno Slovenca? Tako pa se niti eden listič v nemškem časnikarskem logu ne gane, ki bi si upal odkrito sodbo izreči o teh zdravniških izvedencih! Vse molči! In tudi vemo zakaj: da bi Slovenci ne mogli blizu. V Ptuj n. pr. sta dva slovenska zdravnika sposobna za sodnozdravniško prakso, oba sta pa od iste popolnoma izključena, ker nista deležna milosti Gleispachovih kurzovcev. Nemara pa prideta sedaj v milost, ko sta se sedanja sodnijska nemška zdravnika tako nesmrtno blamirala?

Toda kakor se kaže, bode si sodišče še nadalje pridržalo te sedaj preskušene zdravniške kapacitete!

Iz vsega slučaja je razvidno, da se je moglo nekaj tako neverjetnega zgoditi le zbog tega, ker so celo zadevo vodili ljudje, ki ne umejo slovenskega jezika. To so sadi ovi Gleispachovega sistema na Štajerskem!

Državni zbor.

Seja dne 24. septembra.

Sicer je težko imenovati večerajšnje beganje vladnih faktorjev in voditeljev klubov sejo državnega zbora. Vsi znaki so že bili za to, da se državni zbor zopet zaključil. Kakor znano, so Nemci in Mladočehi v prvi seji izjavili, da ne morejo sprejeti rekrutne predloge v sedanji obliki. Vsled opetovanja pogajanja dr. Körberja in grofa Welsersheimba z izvršnim odborom nemških strank so se Nemci nekoliko omehčali, toda situacijo so poostriili Mladočehi. Že so bili sklenili, da preidejo k očitni obstrukciji, ako se ne sprejme k rekrutnemu zakonu Plačkov nujni predlog in Parisheva pripomba, to je, da se sme poklicati pod orožje

LISTEK.

Repatri ljudje.

Od najstarejših časov do sedanjosti korenini v človeštvo vera, da prebivajo na zemlji celi narodi, ki imajo organ, kateri odgovarja dolgemu, gibčnemu in poraščenemu repu živali. Povesti o repatih ljudih najdemo celo pri tako resnem poročevalcu, kakor je Herodot, oče zgodovine. V starem veku so si predstavljali, da v notranji Afriki kar mrgoli repatih ljudi; tudi indijsko plemo Kalistrijcev, prebivalci velikih zahodnoindijskih otokov in celo prebivalci nekega pravljinskega otoka, ležečega baje zahodno od Sicilije imajo redno ta čudni privešek; govorilo se je celo o nekem narodu na azijskih otokih, pri katerem stoji dostojanstvo stanu natančno v soglasju z dolžino te pete ekstremitete.

Srednji vek je sprejel te pravljice z veliko zadovoljnostjo. Brez temeljite kritike so bile sprejete v naravoslovska dela, iz respekta pred avtoriteto dalje poročane, in potniki 19. stoletja, katerim so arabski trgovci in zamorci pripovedovali vse

mogoče stvari, da bi jih tako odvrčali od nadaljnega prodiranja v njihovo sosedstvo, so vse za resno smatrali. Tako so pripisovali ob Bar el-Gazalu stanujočim Niam-Niamom repe v obliki pahljače, ki so se pozneje izkazali kot okrasek iz živalskih repov, katere je to plemo nosilo pri velikih slavnostih. Pri sosednem plemenu Niam-Niamov, Dorih, naj bi bili dolgi košati repi naravni privilegij debelih žensk; toda tudi to je bil samo okrasek. Še fantastičnejša so bila poročila o repatih ljudeh, ki stanujejo ob Jurni in Trahuaki, dveh dotokih reke Amazone, in ki se imajo za svojo čudno oblepšavo zahvaliti okolnosti, da izhajajo iz mešanice indijanskih žensk in opic. Ob Belem zalivu v Novo Pomeranskem naj bi prebivala celo človeška bitja, katerih trdi in nepregibljivi repi so tako krhki kakor repi martinčkov, ki se kakor znano radi odtrgajo. Da se jim torej ta nesreča, ki je nevarna za življenje, ne pripeti, skopljejo si, predno se vsedejo, luknje v zemljo, v katerih je njihov privešek varen pred vsako poškodbo.

Ni dvoma, da so nastale take pravljice, zato, ker se ne le moderni Darvinijanci, ampak tudi na nižjih

stopnjah kulture stoječi narodi tro-pičnega podnebja ne morejo otrestiti vtisa človeške podobnosti z veliko opico. Ko se je prišlo na to, da ni celih repatih narodov, zapalo se je v nasprotje in se celo stvar smatralo za nemogočo.

Kako se je pa s tem zopet oddaljilo od resnice, dokazujejo muzeji naših univerz, katerih ima vsaki po eden ali več preparatov, ki predstavljajo v naravi pravcati človeški rep. Razun tega so novejša geografska raziskavanja dokazala, da ravno v onih krajih, na katere so se nanašale pravljice o repatih ljudeh, taki priveški pri ljudeh niso nič redkega. Tako n. pr. pri prebivalcih velikih in malih Sundaških otokov. Podobni slučajji se dogajajo tudi pri drugih človeških plemenih kot izjeme, katere pridejo le zdravnikom v velikih bolnišnicah ali udom komisije pri vojaških naborih pred oči.

S tem je vsak dvom o eksistenci repatih ljudi odpravljen. Nastane še vprašanje, kako se te abnormitete v človeškem telesu razlagajo iz naravoslovnega stališča. Popolnoma nam razjasni to le anatomija in razvoj človeškega plodu. Pri vseh vretenčarjih ni rep nič drugega, kakor

z mesom in kožo pokrit zadnji del hrbtenice. Opazovanje normalnega človeškega skeleta pokaže, da se nahaja anatomska zmožnost k oblikovanju repa pri vsakem individuumu, toda že na neki prejšnji stopnji razvoja je zastala in se vpognila nazaj. Čez vretenca križne kosti, ki skupaj z velikimi kolkovimi kostmi tvorijo medenico, nahaja se namreč še neki iz več rudimentarnih vretenec obstoječ podaljšek hrbtenice, ki je znan pod imenom »sednica«. Te male kosti — so normalno izgubljene k notranjosti telesa in se izgubijo popolnoma pod kožo in mesom. Ako si pa narava dovoli abnormiteto in vpogne te kosti ven, tedaj imajo pokrite s kožo oblike repa, kateri lahko doseže precejšnjo dolžino. Ako se na ta vretenca priklopijo še gotove mišice, tedaj se rep tudi lahko pre-giblje.

Ako opazujemo v kakem anatomičnem muzeju človeški embrio iz prvih tednov njegovega razvitka, tedaj vidimo, da ima precej dolg rep, kateri nas na vse druge preje spominja, kakor na bodočega človeka. Ta rep ni nikaka abnormiteta, mi vsi smo ga v prejšnjih časih svojega življenja imeli v materinem telesu.

Normalno pa izgine ta rep že v drugem mesecu. Izjemoma se to ne zgodi tako naglo in otrok pride na svet s pravcatim repkom brez kosti, ki vrhu tega še dalje raste in doseže pri odraslem človeku večkrat dolžino do 15 in več centimetrov. Kakor goraj opisani vretenčni rep, je tudi ta embrionalno poraščen. Na tem mestu bodi tudi omenjeno, da ostane pri nekaterih ljudeh na mestu, kjer se je nahajal embrionalni rep, košat šop las, tako da zadobi tako okrašen, zlasti ako ima k temu še nezarobljena in koničasta ušesa, usodno podobnost s kakim faunom ali satirom.

Ako so torej grški kiparji gozdne polbogove predstavljali na ta način, ni bila to gola fantazija. Med sedanjimi grškimi rekruti se pogosto najdejo taki dlakasti repi in je zelo verjetno, da se je nahajala ta posebnost tudi pri njihovih avtičnih pradedih. Umetnik je posnemal pri tem najbrže samo po naravi.

Ti priveški ne igrajo v fiziološkem oziru za dotičnika nobene vloge. Njih operativno odstranjenje je jedno najljubših kirurških poskusov in nikakor ne nevarno za življenje.

da
z.
lo
alo
ju-
da
da
tvi
na
je.
ine
b-
lni
ri-
ne-
en
m-
ob
n,
di.
di.
o-
to,
s
an.
iki
il-
pi-
im
de
m,
bi,
ju
ga
št-
03.
aje
ta:
ta:
za:
ev:
s
lo-
gu.
d-
ij-
la-
je
a.
ga-
sv.
je
il,
v.
ni
ih
iv.
r-
a-
at
v-
i-
i-
ra-
a-
ji-
i-
=
a-
oj
to
u
lo
ik
i-
h
r-
o
o
o
e
i
i-
o
t-
o
o
a
r

teljski kandidat Josip Zajec za Žu-
žemberk.

— **Iz Cerknice.** Ni ga kraja,
ki bi bil tako potreben naprave vo-
dovoda, kakor so ravno vasi spada-
joče v županstvu Cerknica in Rakek.
Prehvalstvo se mora zadovoljiti z
vodo, katere je onesnažena z razno-
vrstnimi odpadki, ter isto piti. Vsak
tujec, kateri pride v Cerknico ali Ra-
kek, sprevidi, kako nujna je potreba,
zgraditi vodovod. Vas Zevše nima
nikake pitne vode. V tej vasi sta dve
kravi poginili, ker sta se napajale
vsled pomanjkanja vode — z mlako,
to je z gnojnicjo. Vas Rakek si mora
vodo iskati in dovažati iz Planinskega
potoka. V letošnji suši je bilo v tej
vasi meseca avgusta več vina nego
vode. Kaj pa v slučaju kakenga po-
žara? S čim se bo gasilo? Omenjeni
županstvu preskrbeli sta trasiranje
vodovodne proge in izdelovanje na-
črtov in proračuna, kar se je svoje-
časno odposlalo deželnemu odboru v
pregled in odobritev, kakor tudi v
novejšem času prošnja na deželni
zbor. Upamo, da se sedanje zasedanje
deželnega zbora ne bo motilo z ob-
strukcijo, ki je povzročila že to-
liko zla, da se podani nujni predlogi
hitro v stran spravijo in se omogoči
deželnemu zboru redno delo-
vanje, ki je važnejše, ko vsi ti nujni
predlogi.

— **Osobje slovenskega
gledališča.** Članislovenske opere
so razstavili svoje slike v izložbenem
oknu I. Giontinijeve knjigotrnice na
Mestnem trgu. Člani slov. drame
pa so izložili svoje slike pri gosp.
Kollmannu.

— **Iz Vač pri Litiji** se nam
poroča, da se je tamkaj 23. t. m. pri
posestniku Matetu podrla kacin
sto kvadratnih metrov kamni-
tega zidu. Zidarski mojster, ki tako
dela, si je s tem seveda pridobil mnogo
kredita pri občinstvu.

— **Gasilno društvo v Mo-
ravčah** je poslalo županstvu sle-
dečo prošnjo: »Slavno županstvo!
Ker se je pri raznih prilikah poka-
zalo, da v slučaju ognja ne da nikdo
konj, obrača se podpisano društvo:
Slavno županstvo naj v smislu po-
stavnih določil društva naznani, ka-
terih gospodarjev konji so za slučaj
potrebe zato odločeni. Dalje se dru-
štvo priporoča, da se pri sestavi pro-
računa ne pozabi na prispevek ob-
čine, katere še vinarja dala ni. Mo-
ravče, dne 11. septembra 1903. Alojz
Detela, načelnik; Janko Toman, taj-
nik.« Županstvo pa je to prošnjo
rešilo tako-le: »Št. 502. Slavno dru-
štvo! V seji obč. odbora dne 20. t. m.
se je izreklo, da glede konj nima
obč. odbor nobene pravice komu za
povedovati. Naprosi se pa slavno
društvo, da obč. uradu najprej pošlje
svoja pravila, da se bode dobila pod-
pora morda na drug način, n. pr. po
podpornih udih. — Čudi se obč. od-
bor, da do sedaj ni bila nobena pod-
pora dovoljena. Županstvo v Morav-
čah, dne 22. septembra 1903. Klopčič,
župan.« Radovedni smo, katerim od
bornikom se čudno zdi, da ni bila
dovoljena do sedaj še nikaka pod-
pora, in radovedni smo, kako je gla-
soval odbornik g. dekan Bizjan. —
Da obč. odbor tako postopa proti
prepotrebemu gasilnemu društvu,
se pa nam tudi čudno zdi.

— **Marijino društvo v
Metliki** razpošilja zelo marljivo

ločno odklanjala priporočenega ji že-
nina.

Opat pa ni odnehal, nego isto-
tako trdovratno nadaljeval s svojim
dokazovanjem.

— Lej, Margareta, je dejal, voj-
vodinja Virida je že stara. Dokler
živi in dokler živim jaz, smeš od nje
marsikaj pričakovati. Virida ima velik
vpliv in veliko premoženje. Če vzameš
Pavla, dobiš od nje lepo doto in
lahko ti izposluje, da bo Pavel po-
vidnjen v grofovski stan. Pomisli,
v kakem sijaju in kako srečno bi
živela.

Pavla ne vzamem — to je bil
ves odgovor opatove sestre. Ta ma-
lobesednost in trdovratnost je končno
pretrgala nit opatove potrpežljivosti.

— In jaz pravim, da ga moraš
vzeti, je rekel osorno in zapovedujoče
ter jezno udaril ob tla. Jaz vem, kaj
je potrebno za tvojo srečo in čas je,
da ti jo zagotovim, kajti kdo ve, kako
dolgo bo še trajalo moje opatovanje.

— Kaj nisi dosmrtni opat?

— Da, ali mogoče je, da me
odstavijo. Dosti je velikašev, ki bi
radi svoje sorodnike spravili na moje

vabila, katere se glase: Vabilo k ve-
selici, katero priredijo domači pevci
v Metliki v nedeljo dne 27. septembra
ob 4. uri popoldne na vrtu gospoda
Makarja ml. Prireditelji. Zelo pa-
metno! Vabljeni gotovo ne morejo
spoznati iz tega vabila, kdo da so
ti »domači pevci« in »prireditelji«,
zato se opozarjajo, da ne bi kateri
padel med — pristne device in de-
vičarje.

— **Poskušeni samomor.** V
Mirni se je hotel 20. t. m. 21-letni
samski posestnik Karol Planinšek
ustreliti z revolverjem. Celi dan je že
pil v gostilni Davorina Kolencja; med
10. in 11. uro ponoči, ko si je že do-
volj poguma napil, je potegnil revolver
in se ustrelil v desno senco. Kroglja
pač ni prebila, ampak je obtičala
pod kožo, ne da bi povzročila težke
rane. Planinšek je baje hotel izvršiti
samomor, ker se nahaja v obupnih
gmotnih razmerah.

— **Tatvina.** Posestnici Franči-
ški Tomazen v Železnem je bila 16.
t. m. iz nezaprte skrinje ukradena hra-
nilna knjižica v vrednosti po 2460 K.
Tat je od te svote takoj drugi dan
dvignil pri posojilnici v Trebnjem 300 K.
19. t. m. se je posrečilo orožniku Fr.
Morelu izslediti tatu in ga prijeti. Ta-
tvino je izvršil Ivan Ovnek iz Velikih
Lašč. Od vzdignene svote 300 K je
že porabil in zapravil 27 K 72 vin,
272 K 28 v. pa je imel v gnoju zaka-
panih. Tatu so izročili okraj. sodišču v
Trebnjem.

— **Težka telesna poško-
dba.** 22. t. m. sta se pri železniškem
mostu pri Radovljici stepla hlapca Fr.
Svetič in Ivan Masterl. Franc
Svetič je potegnil nož in z njim Ma-
sterla tako težko ranil, da so ga mo-
rali prepeljati v bolnišnico v Ljubljano.
Žandarmerija je pretepača aretirala v
hipu, ko se je hotel z železnico odpe-
ljati, da bi ubežal.

— **Uradniki južne želez-
nice na Koroškem.** Zares žaljivo
je, kako na Koroškem postopajo pri
južni železnici s slovenskimi potniki
in sicer v slovenskih krajih. Na ko-
lodvoru v Guštanju je neki možak
zahteval vozni list v slovenskem je-
ziku: »Sindavas nazaja. A kakor bi
ji stopil na kurje oko, zarohnila je
blagajničarka (o kateri vemo, da
razume slovenski) nad njim: »Könn-
en Sie nicht deutsch? Auf der
Bahn können wir nicht win-
disch!« — Nekaj podobnega se je
prigodilo tudi v Prevaljah. Potnik je
zahteval vozni list slovenski: »Celo
vec retour«. Uradnik R. ga je začu-
deno pogledal in vprašal: »Wie?
Potnik je ponovil: »Celovec retour.«
»Das verstehe ich nicht«, razvnel se
je uradnik. »Unsere Dienstsprache
ist deutsch.« »Pa na postajah bi
moral uradniki slovenski znati«,
meni potnik. »Wegen Ihnen (kla-
sična nemščina) werde ich diese
Sprache nicht lernen«, bil je osoren
odgovor. In pritrčila mu je še druga,
precej rejena uradna oseba s svojim
nedostojnim, zaničljivim krohotom.
Tako nastopanje uradnikov južne
železnice nasproti slovenskim popot-
nikom je zares nesramnost ter je
skrajno žaljivo in vzbuditi mora pri
vsakem Slovencu opravičeno ogor-
čenje in nevoljo; ravno to pa mora
tudi vzpodbujati naše ljudi, da bodo
zanaprej z vso odločnostjo zahtevali
pravice slovenskemu jeziku tam,
kjer se sprejema slovenski denar, in
to velja tudi za južno železnico. Ne-
marnost je, da njeni uradniki v
čisto slovenskih krajih, in to še na
glavnih postajah, slovenski ne znajo,
brezobzirno je, da pustijo sloven-
ske potnike tako dolgo čakati pred
blagajno, dokler nemškega imena za

mestó in menih bi me tudi radi od-
stranili.

— Kako to?

— Kaj ne uvidevaš, da za svoje
netjake ne morem drugače preskrbeti,
kakor če izkoristim samostan? Tudi
doto zate sem le na ta način pre-
skrbel, da spravim kolikor se da sa-
mostanskega denarja na stran. Zato
me menih sovražijo in preganjajo,
in zato me skušajo velikaši odstra-
niti. Če bi se ti omožila s Pavlom,
bi mi odvzela veliko skrb. Ti bi mi
omogočila, da bi za Friderika in nje
gove otroke izdatno preskrbel, predno
pride do poloma.

Ta razkritja so Margareto jako
presenetila, ker ni imela niti pojma
o bratovem položaju. Predno je mogla
še kaj odgovoriti, je dejal opat:

— Premisli si torej vse še enkrat
in bodi pametna.

A komaj je opat izgovoril te be-
sedne, je dvignila Margareta glavico
in rekla z vsem povdarkom:

— Premisliti si nimam ničesar!
Kar sem rekla, pri tem ostanem. Pavla
Glogvica ne vzamem in ga ne vsa-
nem — pa naj se zgodi karkoli.

postajo ne zvejo in voznega lista
nemški zahtevajo.

— **V Šmarjeti pri Telen-
bergu** je podučitelj Glančnik
pred nekolikim časom med šolskim
poukom učencem drugega razreda
prepovedal, med prostim časom
govoriti slovensko in jim zagrozil
tudi s kaznijo, ako ne govore nem-
ški. Ubogi šolarji so bili med prostim
časom večinoma tihi, ker nemški ne
znajo, slovenski pa niso smeli go-
voriti. Le 8 dekletec je bilo toli ko-
rajznih, da se niso zdale nepostavne
učiteljeve zapovedi in so govorile
med seboj slovenski. Toda bile so
učitelju izdane in ta jih je kaznoval
z 1½ urnim zaporom.

— **Izpred sodišča.** Kazen-
ske obravnave pri tukajšnjem dežel-
nem sodišču: 1) Matevž Zorman,
hlapec iz Dovjega, je v noči od 23.
na 24. velikega srpana pred Šeti-
novo gostilno Janeza Ferjana zaradi
nekega besedovanja v levo stran
prsi in nad levim kolonom z nožem
sunil; obrezal ga je tudi na desni
roki. Obsojen je bil na 10 tednov
težke ječe. 2) Janez Zupančič, dela-
vec v Vinjah, je bil že z večletno
ječo predkaznovan, bil je tudi že v
prisilni delavnici. Lansko leto je iz-
vabil dekli Frančiški Leben, češ, da
jo bo v zakon vzel, 14 K denarja,
zlat prstan, uro in verigo, na to je
pa brez sledu izginil. Letos dne 23.
malega srpana je prišel k Heleni
Milavc v Liplje pri Planini z izgo-
vorom, da ji proda kravo in kupi
drugo. Zupančič je res kravo za
170 K prodal, a denar je za se ob-
držal. Sodišče ga je zaradi hudodel-
stva goljufije na 11 mesecev ječe
obsojilo. 3) Jožef Urh, dninar na
Dovjem, je ponoči na 24. nožnika v
sobo, kjer je spala Marija Rogelj s
svojima hčerkama, skozi okno 4 m
dolgo žrd brez vsakega vzroka po-
rinil; v smeri lučaja bi bil skoraj
zašel spečo 5letno Marijo. Urh se je
imel tudi še zaradi tega zagovarjati,
ker je v Gor. Berniku 30. velikega
srpana Jožefa Marna z nožem po-
škodoval; obsojen je bil na 13 me-
secev težke ječe. 4) Jože M-dved,
sodarski pomočnik v Kamniku, je
20. velikega srpana grozil Jožefu
Rodu pred hišo, da ne bo ostal
živ, če v njegove roke pride. Ko ga
je mestni redar aretoval, zmerjal ga
je s hudim in barabo; obsojen je
bil na 6 mesecev težke ječe. 5) Ja-
kob Zajc, posestnika sin iz Kandrš,
je 2. velikega srpana t. l. užtikarja Ja-
koba Zoreta brez vzroka ob tla me-
tal in ga z nekim lesom tolkel; Zajc
pravi, da je bil pijan; obsojen je bil na
3 mes. ječe. 6) Andrej Blejč, gostač in
tesar v Mengšu, je osobito takrat, kadar
ga ima nekaj v glavi, silovit in boja-
željen. Francetu Oražnu je z gnoj-
nimi vilami grozil, če iz hiše pride.
Dne 18. velikega travna je Franceta
Oražna z vrčkom po glavi udaril in
ga z nogo v život suval. Kasneje je
učil Jožefa Bernika, katerega je tudi
s polenom pretepal, da naj pred so-
diščem izpove, da ga je konj bronil.
Grozil je v Starotvi pivovarni tudi
Henriku Wenzelju, da ga bo s se-
kuro prekal, da ga bo sežgal itd.;
obsojen je bil na 10 mesecev težke
ječe. 7) Jurij Anželo, posestnika sin
v Novi vasi, je potegnil pred Prebi-
lovo hišo Tomaža Pakiža raz klopi,
jela sta se po fantovsko metati; pri
tem je padel Anželo klobuk z glave,
na kar je zahteval od svojega nasprot-
nika, naj mu ga pobere. Pakiž niču
dega sledeč, mu ga res hoče pobrati.
V tem trenutku mu pa Anželo zasadi
nož za vrat in ga nevarno rani. Ob-
sojen je bil na 4 mesece težke ječe.

— **Shod prevoznikov** (spe-
diterjev) bo v nedeljo 27. t. m. ob
3. uri popoldne pri Blumauerju v
Kolodvorskih ulicah, da si ustanove
svojo združbo.

— **Nezgodna na električni
železnici.** Danes dopoldne ob
1½. uri je na Dunajski cesti pred
Froehlichovo hišo električni voz št. 2
zadel ob hodnika idočega Jakoba Po-
tarkarja, vpkokojnega sprevoznika,
stanujočega na Zaloški cesti št. 14
in ga vrgel na hodnik, da se je na
glavi in na levi roki poškodoval.
Voznik električnega voza Ivan Šit
je videvši Potarkarja iti tik hodnika
dajal znamenje, naj se izogne, ta pa
je namesto na hodnik stopil na progo
električne železnice in ker voznik ni
mogel voza takoj ustaviti, ga je podrl.
Ponesrečenec je bil z rešilnim vo-
zom prepeljan v deželno bolnico.

— **Tat Ivan Pavlič** še vedno
straši po Ljubljani. V torek je uol-
mil v klet v Leskovičevi hiši na
Bleiweisovi cesti in odnesel nekaj
steklenic vina, včeraj popoldne pa
je prišel na dirkališče »Slovenskega
kolesarskega društva« in je uolmil v
shrambo in ukradel dvojce hlače, en
suknjiš in en klobuk. Društveni sluga
ga je opazil, ko je šel z dirkališča
in je stekel za njim, naka je vrgel
ukradeno obleko stran in je ubežal.

— **Tatvina na južnem ko-
lodvoru.** Danes ponoči so bile z
vozov, ki so stali na progi pri zeleni

jami, potrgane plombe. Čuvaj Franc
Blažič je prepolil štiri osebe, ki so
kradle blago iz vagonov. Koliko in
kaj je pokradenega, bode šele pre-
iskava dognala, kajti v vagonih je
bilo razno blago, kakor sladkor, kava,
žganje itd.

— **Prijeta tatvica.** Mestna po-
licija prišla je danes zjutraj brezpo-
sejno služkinjo Julijo Rzeničnik iz
Trbovelj, ker je v Česnovarjevi gostilni
v Kolodvorskih ulicah št. 33. kjer je
prenočevala, ukradla dekli Mariji Gu-
bani srebrno uro, katero je potem,
ko so tatvini prišli na sled, vrgla v
stranišče.

— **Za kruhom.** Včeraj se je
odpeljalo v Baden na Nemško 18
deklet iz litijskega okraja. Šla so
iskat dela v neko predilnico. — Na
Westfalsko se je pa odpeljalo 25 de-
lavcev.

— **Tatvina.** Častniškemu slugi
Ivanu Wiederhofferju v Šubičevih
ulicah št. 3 je bila iz hleva ukradena
srebrna ura, katero je imel v telovniku.

— **Izgubljene reči.** Dne 22.
t. m. popoldne je bil v Ljubljani iz-
gubljen zavitek z različnimi listinami
in enim notesom. Kdor ga je našel,
naj ga odda v uredništvu »Sloven-
skega Naroda«.

— **Hrvatske vesti.** Ne-
zgodna. Kmet Št-fan Jurčić iz Za-
stanie je peljal domov voz drv. Pred
hišo pa se je voz prevrnil na kmeta,
ki je bil takoj mrtev. Umrli zapušča
vdovo in 8 otrok. — Premog v
Oseku. Pri gradbi »Hotela Royale«
v Oseku so našli delavci v globočini
10 m žilo rujavega premoga, ki je
zelo mehak in se rad lomí. — Pe-
trolejsko svetilko je v na-
glici prevrnila Justina Böhm v Oseku.
Svetilka se je na tleh razbila in v
tem hipu je bila deklina obleka v
ognju. Dekle je kmalu nato umrlo
vsled hudih opeklin. — Demon-
stracije proti dr. Egersdorferju
v Kotoru. Dr. Egersdorfer
je došel pred nekaj dnevi na svoji
ladji v Kotor. Zvečer so zvedeli neki
mladeniči, da je Egersdorfer v ka-
varni »Dojma« na obali, zbrali so se
okoli njega in vpili: »Pereat izda-
nica Hrvatske! Pereat Khuenov pod-
repnik! Doli s predrtim mehkom!
Nekdo je pa še vrgel jajce na ne-
govo mizo. To je trajalo tako dolgo,
dokler ni prišla policija in ga spre-
mila do ladje. — Strašni požar
na Ratu (Pelješcu). Prošli te-
den nastal je ogenj v Dubravi v
Črni gori. Vsled hudega vetra raz-
širil se je ogenj po vsej Kunjavici
gori do Orlovice, Barabanske ploče,
žuljanskih in popovskih vrhov, Janjine
in Trstenika. Zgorel je gozd v da-
ljšavi 10 km. Vinogradi in oljtni na-
sadi so uniženi, škoda ogromna. —
Izpred sodišča. 22. t. m. se je
pričela končna obravnava proti žu-
pniku Franu Novaku iz Glogovnice
in protu 116 kmetom iz belovarske
in križevske okolice. Novak je ob-
dolžen zločina vataje, kmetje pa zlo-
čina javnega nasilja. Obtožence za-
govarja dr. Marijan Derencin. — Pred
sodiščem v Varaždinu se je vršila
končna obravnava proti 8 kmetom
radi izgrediv 6 jih je bilo oprošče-
nih, dva pa obsojena na enomesečni
zapor. — Dva uzorna želez-
niška uradnika. Železniški
uradnik Toth v Dragi je tolkel ne-
dolžne osebe in žalil hrvatstvo za
časa prekega sode. Obsojen je bil
na 10 dni zapore. Da bi mu ne bilo
treba sedeti, premestila ga je želez-
niška obast brzojavno — na boljšo
postajo na Ogrskem. — Ravno tako
puste dalje uradovati želez. uradnika
Novaka, ki je obstrelil prav brez po-
voda nekega oigana in napravil več
drugih prestopkov. — Demon-
stracije v vukovarskem
gledališču. Pri vpizoritvi »Zad-
njega Orenovića« so Sroi, Aleksan-
drovi pristali, demonstrirali. Morala
je posredovati policija.

— **Prodajo »Slovenskega
Naroda«** prevzel je z današnjim
dnem gosp. Avgust Mrzlikar, tra-
fikant, Sodnijske ulice št. 4 v
Ljubljani.

* **Najnovejše novice.** Ita-
lijanskega konzula Stello v
Monaku je umoril njegov tovariš
Luce iz Marzilha, katerega ženo je
baje Stello zapeljal. — Ustrelil se
je v kopališču Krynica v Galiciji
namestniški tajnik vitez Lassota
pl Rawicz, ker se je bal, da bo
oslepel. — Velika eksplozija se
je pripetila v tirolski trdnjavi Nau-
ders. Trije topničarji so ubiti, več jih
je težko ranjenih. — Dvojni sa-
momor? Iz Donave so potegnili na
Dunaju moški in ženski klobuk, ki
sta gotovo last dvojnih samomorilcev.
— Najhitrejša vojna ladja
avstrijske mornarice je oklop-
njača »Babenberga«, ki so jo 23. t. m.
spustili v morje v Pulju. Ladja je
dosegla brzino 20 16 morskih milj v
eni uri. — Samomor poslanca.
Ogreški poslanec Bela Feszty se
je smrtno obstrelil zaradi slabih fi-
nančnih razmer. — Štrajk. Usluž-

benci berolinške družbe za vožnjo z
omnibusi so vstavili delo.

* **Obstreljen državni po-
slanec.** Ogrskega državnega po-
slanec Rakovszkega je na lovu neki
tatinski lovec tako nevarno obstrelil
v roko, da so mu jo morali odrezati.

* **Grozen zločin.** V Aix les
Bains so našli v njeni vili zadavljeno
pariško lahoživko Emilijo Fougere.
Tudi njena prijateljica je bila zadav-
ljena, a služabnica močno zvezana.
Ukradene so vse dragocenosti v
vrednosti 200 000 frankov.

* **Adelina Patti v Ameriki.**
Ameriški impresario Robert Grau je
angaževal glasovito pevko Adelino
Patti, da napravi z njim turnejo po
celi Ameriki. Plače bo imela za vsaki
večer 5000 dolarjev in polovico hono-
rarja od dohodkov nad 7500 dolarjev.
Za 60 koncertov ji je tedaj zajamčeno
300 000 dolarjev in Grau je že naložil
zanjjo v neki londonski banki 50 000
dolarjev.

* **Preko Alp v zrakoplovu.**
Sloveči zrakoplovec Spelterini je res
srečno preplul švicarske Alpe v svojem
zrakoplovu. Od Zermatta je plul zra-
koplav severno zapadno preko najvišjih
vršacov in Saske doline. Potem ga je
sapa zaobrnila preko jezera Lago ma-
giore proti Locarno. Ko se je stemnilo,
ostal je zrakoplov v višini. Ko se je
začelo daniti, so bili zrakoplovci v do-
lini Maggia ravno nad Peccio. Pri
solnčnem vzhodu je Spelterini vzdignil
zrakoplov v višino 4900 m, od koder
so si ogledovali čudovito krasne Alpe
v prvih solnčnih žarkih. Lahko bi bili
napravili tudi nazaj isto zračno pot
čez Alpe, ako bi ne bili imeli samo 3
vreče pritežja v zrakoplovu. Zato so se
zopet spustili na zemljo pri Bignasau.
Zrakoplovci so bili ravno 20 ur v zraku.
Najvišja višina, ki so jo dosegli na
poti je znašala 5300 m, a povprečna
višina 4800 m. Termometer je kazal
v najvišji višini 8° pod ničlo. Pov-
prečno so preplovali v uri 10 do 15 ki-
lometrov.

* **Iz vatikana** je prejel rimski
zastopnik za sanatorogene izdelke te
dni dvoje pisem od profesorja Josipa
Lapponija, telesnega zdravnika Nj. sve-
tosti papeža in od Puccinellija, oskrb-
nika apost. palač, da so radi rabili
sanatogen najvišji dostojanstveniki ka-
toliške cerkve za časa konklave. Na
podlagi večkratnih poskusov in opazo-
vanj pa potrjuje tudi prof. Lapponi,
da zasluži sanatogen, da se ga vse-
kako upošteva in da se mu ni treba
bati konkurence drugih doslej znanih
krepihalnih sredstev. Z ozirom na to
izvanredno priznanje opozarjamo bralce
na današnjo prilogo o sanatoriju tvrdke
Bauer & Co. v Berolinu.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 25. septembra. Nem-
ška levica je v današnji
seji poslanske zbornice
doživela občuten poraz.
Stranke desnice so včeraj dogo-
vorile s Čehi kompromis v tem
smislu, da se naj prej sprejme
Plačekov nujni predlog zastran
tretjeletnikov, potem pa zakon, s
katerim se pooblašča vlada, po-
klicati pod zastave stari kon-
tingent rekrutov, ne zvišanega
kontingenta. Nemške stranke
so ta kompromis odklo-
nile, češ, da bi sprejetje tega
kompromisa pomenilo velik
triumf Čehov. Najbolj jih je to
jezilo, da vlada ni hotela odne-
hati od zvišanega kontingenta, ko
so to Nemci zahtevali, da je pa
odnehala, ko so to Čehi zahte-
vali. Kompromis se je torej raz-
bil in danes je prišlo do parla-
mentarnega boja. Ob 11. uri
je dal baron Parish znamenje,
da naj gredo vsi poslanci v dvo-
rano. Glasovalo se je o nuj-
nosti Plačekovega predloga
gledetretjeletnikov. Zbor-
nica je nujnost sprejela. Z
desnico so glasovali Ita-
lijani, Vsenemci, socialni
demokratje in krščanski
socialisti. Največje začudenje je
obudilo postopanje krščanskih
socialistov, ker so glasovali
drugače, nego je bilo sklenjeno v
nemški »Gemeinbürgschaft«. S tem
so kršč. socialisti pač razgnali
to zvezo nemških strank. Nemški
nacionalci so bili zaradi tega po-
raza kar iz sebe in so dali duška
svoji jezi s tem, da so začeli
zmerjati Schönererjevce, ki so to
zmerjanje z obrestmi vračali. Sploh
pa je bila nemška levica vzpričo
te nove konfiguracije v parlamentu

Tovarna mila
Pavel Seemann
Ljubljana.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Dr. Ivan Tavčar.**